

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-12

Diarienummer SMF-2023-03527

Handläggare

Kerstin Elias

Telefon: None

E-post: kerstin.elias@stadsmiljo.goteborg.se

Uppsägning av avtal avseende seniorkort på Västtrafik

Förslag till beslut

I Stadsmiljönämnden

1. Stadsmiljönämnden ger stadsmiljöförvaltningens förvaltningsdirektör i uppdrag att säga upp Göteborgs Stads avtal med Västtrafik avseende seniorkort till 1 november 2023.
2. Stadsmiljönämnden ger stadsmiljöförvaltningens förvaltningsdirektör i uppdrag att till Västtrafik avisera möjlighet att återkalla beslutet om uppsägning senast 15 juni 2023.
3. Stadsmiljönämnden justerar ärendet omedelbart.

Sammanfattning

Stadsmiljöförvaltningen har en prognos på ett underskott om 130 miljoner kronor för 2023 och har tagit fram en handlingsplan för att få en budget i balans. En åtgärd i handlingsplanen är att säga upp Göteborgs Stads avtal med Västtrafik avseende seniorkort.

Göteborgs Stads nuvarande avtal med Västtrafik avseende seniorkort gäller från den 1 januari 2012 och tills vidare. Båda parter har möjlighet att säga upp avtalet med en uppsägningstid om sex månader.

Västtrafik har meddelat att avtalet kan avslutas 1 november 2023 om uppsägning sker senast 17 maj. En uppsägning av avtalet avseende seniorkort innebär en besparing på cirka 24 miljoner kronor för budgetår 2023 vilket skulle bidra till att få en budget i balans.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den preliminära kostnadsprognosen för seniorkort för 2023 är cirka 152 miljoner kronor. Betalningen till Västtrafik sker månadsvis med cirka 12,6 miljoner kronor. Uppsägningstiden på avtalet avseende seniorkort är sex månader.

Västtrafik har meddelat att avtalet kan avslutas 1 november 2023 om uppsägning sker senast 17 maj. En uppsägning av avtalet avseende seniorkort innebär alltså en besparing på cirka 24 miljoner kronor för budgetår 2023 vilket skulle bidra till att få en budget i balans. En uppsägning av avtalet avseende seniorkort bedöms bidra positivt till stadsmiljöförvaltningens ekonomiska situation på kort sikt.

Inför 2024 kommer Västtrafik ta fram ett nytt förslag på utformning av seniorkort. Indikationen är att kostnaden för Göteborg Stad skulle öka med 34 miljoner kronor per

helår jämfört med prognosen för 2023. Förvaltningen har utgått från en kostnadsbild om cirka 152 miljoner kronor för seniorkorten, men det kan då landa på runt 186 miljoner kronor per helår 2024.

Stadsmiljöförvaltningen har använt seniorkorten som en motprestation i en ansökan om stadsmiljöavtal till Trafikverket motsvarande ett värde av 50 miljoner kronor. Om stadsmiljöförvaltningen inte utför dessa motprestationer får förvaltningen antingen hitta andra motprestationer som är likvärdiga och som ska godkännas av Trafikverket eller så drar Trafikverket ner stödnivån.

Seniorkortet bedöms medföra positiva hälsoeffekter för seniorer i form av ökad rörlighet och minskad social isolering. Detta kan senarelägga behov av färdtjänst, hemtjänst, sjukvård och omsorg, vilket är positivt för Göteborgs Stads ekonomi. En uppsägning av avtalet avseende seniorkort bedöms bidra negativt på Göteborgs Stads ekonomiska situation på lång sikt.

Seniorkortet bedöms inverka positivt på den enskilde seniorens ekonomiska situation. Seniorer som har en lägre inkomst använder seniorkortet i större utsträckning. En uppsägning av avtalet avseende seniorkort bedöms innebära negativa effekter på den enskilde seniorens ekonomiska situation.

Bedömning ur ekologisk dimension

Seniorkorten bedöms bidra positivt till målet i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 om att minska miljöpåverkan från transporter genom att möjliggöra överflyttning från bilresor till kollektivtrafik.

Seniorkorten bedöms även bidra positivt till målet om att göteborgarna har en hälsosam livsmiljö. I Göteborg står vägtrafiken för det enskilt största bidraget till höga halter av luftföroreningar och höga bullernivåer. För att göteborgarna ska få en hälsosam livsmiljö krävs det att vägtrafiken minskar, och att gång, cykel samt kollektivtrafik prioriteras i stadens planering och förvaltning. Seniorkorten är ett exempel på en sådan prioritering.

En uppsägning av avtalet avseende seniorkort bedöms bidra negativt till målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030.

Bedömning ur social dimension

Seniorkorten bidrar positivt till ett av målområdena i Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, att skapa hållbara och jämlika livsmiljöer. Programmet framhåller vikten av att skapa tillgång till stadens resurser i form av bland annat service, arbetsplatser, kollektivtrafik, offentliga platser och grönområden.

Seniorkort underlättar för äldre att nyttja kollektiva färdmedel vilket bidrar till uppfyllelse av målet i Göteborgs stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg om att staden utvecklar och förvaltar goda stadsmiljöer, hållbar infrastruktur och transportservice som möjliggör att människor kan upprätthålla sin rörlighet, självständighet och delaktighet i staden.

Seniorkorten bedöms ligga i linje med Göteborgs Stads folkhälsoprogram som framhåller att staden ska verka för att äldre kan leva ett aktivt liv utifrån sina personliga förutsättningar och ge stöd för att behålla och utveckla sociala nätverk och mötesplatser.

En uppsägning av avtalet avseende seniorkort bedöms bidra negativt till målen i Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, Göteborgs stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg och Göteborgs Stads folkhälsoprogram.

Ärendet

Stadsmiljöförvaltningen har en prognos på ett underskott om 130 miljoner kronor för 2023 och har tagit fram en handlingsplan för att få en budget i balans. En åtgärd i handlingsplanen är att säga upp Göteborgs Stads avtal med Västtrafik avseende seniorkort.

Göteborgs Stads nuvarande avtal med Västtrafik avseende seniorkort gäller från den 1 januari 2012 och tills vidare. Båda parter har möjlighet att säga upp avtalet med en uppsägningstid om sex månader.

Västtrafik har meddelat att avtalet kan avslutas 1 november 2023 om uppsägning sker senast 17 maj. En uppsägning av avtalet avseende seniorkort innebär en besparing på cirka 24 miljoner kronor för budgetår 2023 vilket skulle bidra till att få en budget i balans.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Stadsmiljöförvaltningen presenterade i delårsrapport mars 2023 en prognos på ett underskott om 130 miljoner kronor. Utifrån det underskottet har direktören ansvar för att ta fram förslag till handlingsplan för att få en budget i balans. Som en av flera åtgärder i handlingsplanen föreligger att säga upp Göteborgs Stads avtal med Västtrafik avseende seniorkort för att få en budget i balans 2023 och skapa förutsättningar för en budget i balans 2024.

Uppsägning av avtal avseende seniorkort

Göteborgs Stads nuvarande avtal med Västtrafik avseende seniorkort gäller från den 1 januari 2012 och tills vidare. Båda parter har möjlighet att säga upp avtalet med en uppsägningstid om sex månader. Vid en förtida uppsägning av avtalet ska kostnaden beräknas proportionellt utifrån det antal kalenderdagar som avtalet har varit i kraft.

Västtrafik har meddelat att avtalet kan avslutas 1 november 2023 om uppsägning sker senast 17 maj. Nämnden har möjlighet att återta uppsägning senast 15 juni, under förutsättning att detta meddelas i samband med uppsägning. Vid ett sådant önskemål föreligger viss risk för att avtalet inte kan avslutas före december.

Nytt seniorerbjudande

Västtrafik arbetar på uppdrag av Västra Götalandsregionen med att utreda och implementera ett nytt seniorerbjudande och har nu tagit fram ett förslag till framtida utformning av kommunernas tillköp av seniorbiljetter. Västtrafik har tagit fram ett underlag innehållande förslag till utformning av tillköp av seniorbiljetter samt en prisindikation. Kommuner som vill ta höjd för det nya seniorerbjudandet i budget för 2024 kan använda prisindikationen som underlag. Det är dock viktigt att ha med sig att det ännu inte fattats beslut om utformningen av det nya seniorerbjudandet eller när det kommer att införas.

Västra Götalandsregionens infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd beslutade om principerna för den nya kalkylmodellen den 7 december 2022. Modellen utgår från antalet resor med seniorbiljett och pris per resa. Priset per resa rabatteras vid ett erbjudande i lågtrafik. Antalet resor och pris per resa ger kommunens årliga kostnad för seniorerbjudandet. Modellen beräknar kommande års kostnad med en fördröjning på två

år (2022 utgör bas för 2024) vilket innebär en förutsägbarhet för kommunerna. Den årliga kostnaden justeras bland annat utifrån resandeförändring och kostnadsutveckling. Pris per resa i en zon med år 2022 som bas är 10,79 kr för ett erbjudande giltigt i lågtrafik. Västtrafik uppskattar att det genomfördes cirka 17 miljoner resor med seniorkort inom Göteborg under 2022. Detta antal ligger till grund för prisindikationen för seniorkort för år 2024.

Prisindikationen för Göteborgs Stad vid ett erbjudande av seniorkort av varianten 65+ lågtrafik är cirka 186 miljoner kronor. Det skulle innebära en kostnadsökning med 22 procent jämfört med kostnadsprognosen för 2023 som är cirka 152 miljoner kronor.

Under hösten 2023 kommer utredningens resultat och rekommendation lyftas till Västtrafiks styrelse och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för beslut. Förutsatt att beslut om nytt seniorerbjudande fattas kan Västtrafik säga upp befintliga avtal avseende seniorkort under hösten 2023. Göteborgs Stad kan sedan besluta att teckna ett nytt avtal med Västtrafik och gå över till det nya seniorerbjudandet tidigast i juni 2024.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att uppsägning av avtalet avseende seniorkort bidrar positivt till stadsmiljöförvaltningens ekonomiska situation på kort sikt. En uppsägning av avtalet avseende seniorkort innebär en besparing på cirka 24 miljoner kronor för budgetår 2023 vilket skulle bidra till att få en budget i balans.

Kerstin Elias

Avdelningschef

Anders Ramsby

Förvaltningsdirektör